

- Vaja, que per aquest estiu ja s'ha acabat la calor, gràcies a Déu!
—No diguin això. La calor és font de vida. Al calor de la calor creixen els animals i les plantes que ens alegren la vida i ens nodreixen. La calor...
—(Escolti, qui és aquest que fa aquest elogi tan calurós de la calor?).
—(Es un que a Barcelona instal·la càmaras frigorífiques).

Les begudes glaçades i la història

Les fortes calors registrades aquest estiu han fet el consum del glaç i de les begudes glaçades veritablement extraordinari.

Amb tot, per agraïdos que sigui l'ús de les begudes fredes quan la gola sedeja i la llengua eixuta sembla voler encastar-se al paladar, després d'unes hores de marxa si a mà bé sota el batarell del sol o d'un treball feixuc i escarrassat, res, però, tan ple de perills per la salut.

La introducció ràpida de líquid fred dins del ventrell, orgue el qual per les seves peculiars funcions necessita tenir sempre amagatzemada certa quantitat de calòric, afebleix el seu funcionalisme i pot produir una perillosíssima paràlisi gàstrica.

La història està plena de referències d'accidents produïts per l'ús imprudent de begudes massa fredes.

Conta Quintus Curcius el cas dels soldats d'Alexandre Magne, els quals per haver begut aigua d'un riu, gairebé glaçada, després d'una marxa molt activa, restaren més delmats que si haguessin sofert una batalla.

S'esmenta també el fet dels croats, que, després d'haver travessat un país àrid i eixut, varen morir en llur major part per haver begut aigua freda.

Víctimes de begudes glaçades varen ésser Julià l'Apòstata, i Lluís X, mort sobtadament, aquest últim, en la mateixa cantina on havia pres el refrigeri a seguit d'haver pres part en un partit de joc de pilota. La mateixa fi va tenir el gran pintor i cisellador francès Fraguard, al punt en què es deixava de prendre un gelat al cafè de Very.

L'any 1825, l'estiu del qual va ésser calurós com pocs, varen registrar-se a París nombrosíssims cassos de morts sobtades en els establiments de begudes, ço que va fer maliciar a les autoritats que no s'hi preparassin els refrigeris amb substàncies nocives. Amb tal d'evitar-ho va ésser designada una comissió de metges, que va controlar la preparació de les consumacions, però els accidents varen seguir com si tal cosa, demostrant que no era cap metzina química la que els produïa, sinó una metzina física: el fred.

Segons d'un dels proverbis de Salomó sembla deduir-se que l'ús del glaç i de les begudes glaçades a l'estiu, era ja conegut dels hebreus. Alexandre Magne havia fet cavar uns grans pous dins dels quals conservava la neu de l'hivern per a l'estiu, però al·lisonat pel cas dels seus soldats quan la seva expedició a la Índia, exigia circumstàncies especials per a repartir-lo al públic.

Els romans varen fer també del glaç un gran ús. Heliogàbal, la fama de gastrònom del qual ha passat a la història, feia conservar veritables muntanyes de neu dins les grotes de les seves «villes». En les grans taules de Roma es servia el vi després d'haver-lo fet rajar a través de la neu, i al damunt de sostres de neu és que es servien les fruites.

En els primers temps, el glaç era un luxe que només podien permetre's els patricis, però Cèsar va concedir al poble la venda de glaç al mercat tot temps de l'any, amb tal de què en podés comprar tot aquell que en volgués.

En l'Edat Mitja varen ésser els croats els qui introduïren l'ús del glaç a Europa i el gust per les begudes glaçades, que havien apres dels turcs.

Lluís XIV va concedir a Beaumont el privilegi de la venda del glaç en tot França. Hi ha notícia també d'una certa màquina frigorífica que va ésser adquirida per Madame Montespan per la quantitat de nou mil francs.

En l'actualitat la facilitat dels procediments per a glaçar l'aigua han fet el preu del glaç extraordinàriament econòmic i assequible a totes les possibilitats. Ço que no han variat pas són els perills que el seu ús immoderat i imprudent ofereix a la salut, per la qual cosa cal utilitzar-lo amb aquelles precaucions que la higiene recomana.

ABECF

—Vaja, senyor Gatuelles, que ja se li acaba el tenir que fer cada dia quatre viatges a Sardanyola.

—Calli, home, calli! Però m'he venjat! Acabo de llogar el pis de sobre el magatzem i aquest hivern la família em tindrà de baixar el dinar al despatx per no tenir jo de pujar i baixar l'escala en tot el dia.

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el quart fullletó de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres, L'INFANT DE LA DILIGENCIA (segona part). Amb aquest suplement es regala el conte comilet «La llàntia de la Verge», per Guillem d'Oloré

L'EXTRAORDINÀRIA EXPEDICIÓ D'EN JEP GANÀPIA

Prova decisiva

La consternació fou general a Pakatània quan va saber-se la mort d'en Ganàpia. Els diaris publicaven grans necrologies explicant les gestes més principals del famós explorador.

Els elogis eren tan ditiràmics que ni ell mateix no s'hauria conegut. L'ajuntament acordà posar el seu nom a un carrer de la ciutat.

Però, de sobte, sorgí un greu conflicte.

Quan tot estava a punt pels funerals i pel bateig del carrer, circulà per la ciutat, amb una insistència extraordinària, la notícia que en Ganàpia vivia.

Tothom acudí a l'hospital per comprovar la notícia i, com es fa en casos semblants, allí es guardà la més impenetrable reserva.

El qui estava més preocupat era el metge, i no n'hi havia per menys. Ell havia certificat la defunció i cal suposar que quan ho va fer sabia el que es feia. Justament aquest metge havia estudiat a Alemanya i tenia encara a casa seva un bon feix de bitllets de cent marcs que li anaven molt bé per posar manxules.

Era de creure, doncs, que el doctor Trippijok (polac de nacionalitat, com ja es veu pel llinatge) quan va certificar la defunció d'en Ganàpia havia ja fet totes les provatures científiques que s'acostumen fer en aquests casos. Havia pessigat el mort, l'havia bofetejat, li havia pres el pols i, per tant, després d'haver-li pres no en tenia... Es a dir, que el mort era ben mort de per tot arreu i no hi havia cap dubte respecte aquest fet biològic.

Però, en el moment que els empleats de la funerària varen carregar el mort per col·locar-lo dins del taüt, en Ganàpia obrí els ulls i manifestà clarament el seu desig de no ésser-hi col·locat.

El conflicte començà. Com que els empleats funeraris eren persones manades, i havien rebut l'ordre d'«embagular» en Ganàpia, varen negar-se en absolut a escoltar-lo.

—Us dic que em deixeu estar!—amenaçà el mort.

Però com que tenia un funerari al cap i un altre als peus, i aquests l'agafaven molt fort, les seves amenaces no servien per res, fins que es decidí a saccejar de peus i mans, amb tanta força que els de les pompes no varen tenir més remei que deixar-lo estar.

Immediatament els dos funeraris varen denunciar el fet al metge, però aquest no se'ls va creure d'una paraula.

—El que teniu és por—els va dir.

I amb tota la confiança que li mereixia el seu certificat de defunció, e doctor Trippijok s'encaminà cap a la cambra ardent del difunt.

Quan hi arribà, trobà, en efecte, en Ganàpia assegut damunt del túmbol, amb una cama damunt de l'altra.

—M'han dit—li digué el metge—que vostè es resisteix a deixar-se posar dins del taüt, i vull creure que això és degut a que vostè ignora el reglament de l'hospital, el qual ordena que tot difunt ha d'ésser col·locat dins de la seva caixa.

—Dispensi si he faltat en alguna cosa—respongué en Ganàpia, amb la cortesia i educació que li eren tan peculiars en vida.—Es cert que desconec el reglament, però no és per culpa meua. Ni he tingut temps de llegir-lo, ni, si l'hagués llegit, em sentiria obligat a deixar-me embalar per aquells dos serenos de les livites llargues.

—Li prego que parli amb més respecte d'aquells dos intencions enterraments, i tingui la bondat de col·locar-se vostè mateix al seu taüt com marca el reglament.

—Es que el reglament ho marca pels difunts, i jo sóc més viu que vostè. El metge dominà la seva impaciència i somrigué, segur del seu triomf.

—Vostè és difunt i ben difunt, estimat amic meu—li digué.

I, treient-se del fons de la jaqueta el certificat de defunció, li mostrà, assenyalant-li amb el dit rígid l'indret on diu «Certifico».

En Ganàpia, davant d'una prova tan irrefutable, vacil·là uns moments, esdevingué pàlid i, per fer temps i rumiar la resposta, es gratà el clatell una bona estona.

—Caldria saber si aquest certificat és autèntic—féu en Ganàpia.

—D'això no en tinc dubte. Jo mateix l'he firmat—respongué el metge.

—I vol dir que no s'ha falsificat vostè mateix la firma?—tornà en Ganàpia, preveient totes les combinacions possibles.

—No, senyor. La meua firma és autèntica i no tinc cap dubte respecte la seva autenticitat.

—Allavors es pot acceptar l'hipòtesi d'una error. Vostè ha cregut, equivocadament, que jo sóc mort i ara resulta que no en sóc.

El metge li respongué, enutjat:

—Però si té els funerals preparats i tot! I la premsa ja ha publicat les necrologies, i les campanes han tocat a morts tot el dia, i el telègraf sense fils ha comunicat la seva mort a les sis parts del globus.

—Dispensi, cinc parts. Europa, Àsia, Àfrica, Oceania...

—Sí, home, ja ho sé. Però ho deia de broma.

En Ganàpia estava dessolat. Evidentment, després de tot el que acabava d'enumerar el metge, resultava una planxa descomunal sortir amb el ciri trencat que el mort era viu, però el primer és el primer.

Si s'hagués tractat d'una altra persona, en Ganàpia no hauria tingut cap inconvenient en cedir, però, la veritat, si per no fer una planxa li calia deixar-se enterrar i assistir de cos present a uns funerals solemnes, valia més carregar amb la planxa.

Així ho va manifestar al doctor Trippijok, però aquest no es va voler entendre de raons.

—Mai, durant els dos anys i mig de ma llarga carrera professional, mai no he tornat enrera cap diagnòstic, per molt que m'hagi equivocat—exclamà.

—Miri si hi sóc mirat en això, que prefereixo que se'm morin els clients abans que canviar el diagnòstic. Va pels que equivocadament salvo.

—Però aquest cas meu no té res que veure amb els diagnòstics. El meu cas és un cas diferent.

—Sí; tot diferent. En el cas de vostè, en lloc de matar el client, resulta que em ressuscita. Però no s'escarraci. Vostè és mort i ben mort. He fet totes les proves i han donat el millor resultat. L'he pessigat i l'he bofetejat, i vostè no s'hi ha tornat.

—Això rai!—exclamà en Ganàpia, arremangant-se la mànega.

Però, en el mateix moment, se li ocorregué una cosa:

—Escolti, doctor. Vostè diu que ha fet totes les proves. I la del mirall?

—Què vol dir?

—Home; aquella que es posa un mirall davant de la boca del mort. Si el mirall no s'entela el mort és ben mort; si s'entela és viu.

—Té raó. Aquesta prova no l'he feta. Però encara hi som a temps.

Tot seguit el metge demanà un mirall i el posà davant de la boca d'en Ganàpia.

—Respiri.

—Ah!

El mirall quedà tot entelat.

El metge va estrènyer la mà d'en Ganàpia i declarà noblement:

—Ho sento molt. És viu.

En el pròxim capítol es dirà definitivament una cosa definitiva respecte el resultat final de la fi dels nostres amics.

FULLA D'ALBUM

—Oh, quin pensament, estimat mestrel Serà el millor de l'àlbum: «La gasiosa és el xampany dels aiguaders!»

Les millores d'En Patufet

EN arribar al nostre número 1.000 varem fer sabedors als estimats patufistes d'una nova interessant: la de què teníem una formosa rotativa, per a estampar en colors, única a Espanya, i que, un cop disposades totes les coses i tots els estres necessaris per a la reforma, introduiríem grans millores en el PATUFET, fent-lo en colors i posant-li trenta dos planes.

Però sou prou bons catòlics per a saber que per damunt dels propòsits dels homes està la voluntat de Déu, i, encara que EN PATUFET va contractar personal alemany, és a dir, del rovell de l'ou de les arts gràfiques, la perfecció a què ens donava dret la qualitat de la maquinària adquirida no apareixia per cap banda. Ens ha sigut menester cercar personal català, i ensinistrar-lo, i—siga dit en honra i glòria de Catalunya—els nostres obrers, infadigables, van realitzant poc a poc el somni daurat, en una colla de proves que no arriben, naturalment, a vosaltres, però que són una ferma promesa per a dintre de poques setmanes, si Déu vol.

De totes maneres és un fet que EN PATUFET ja ha trobat aventatges en la claredat de l'estampació i en la rapidesa del tiratge i tinguen per segur els nostres llegidors que és ben proper el dia en què els compensarem amb escriu d'aquest retràs en les enyorades reformes.

En un cafè discutien,
sobre diversos esports,
uns quants amics de la broma
entre ells en Joan B. de l'Hort,
famós per sabè alabar-se
d'ésser més llest que tothom.
Escoltant-lo, resultava
que ell entenia de tot:
tennis, golf, excursionisme,
esgrima, polo i futbol,
atletisme i, vaja, etcètera,
tots els jocs que hi ha en el món.
Sos amics li preguntaren

ja presos d'admiració:

—I saps jugà al water-polo?
I ell, tement semblar talòs,
digué, donant-se importància:

—De polo en sóc campió,
i pel que respecta al water
a casa en tinc dels millors.
Llavors un dels que allí estaven,
havent-li vist el llautó,
digué per a comprometre'l:

—Vol dir si saps natació.

—Com un peix—féu de resposta.

—Doncs me'n donaràs lliçons;
apa, anem-hi de seguida.

I aixís, prenent-lo pel mot,
se l'emporten a la platja
per provar sa natació.

—Saps saltar de la palanca?

—Ja ho crec; veureu quin «plongeon».

—Saps fer l'àngel?—I el dimoni!

Ja ho he dit, ho sé fer tot!

Un cop vestit de granota
se'n va al mar amb tot aplom
i salta de la palanca
amb la llestesa d'un pop.

Com que el pobre no en sabia
de panxa va dar-se un cop
i comença a beure aigua
dirigint-se dret al fons.

Sos amics, que el vigilaven,
avisen al banyador
i aquest, amb quatre braçades,
me l'agafa pel ganyot
i el porta fins a la sorra
que ja semblava mig mort.

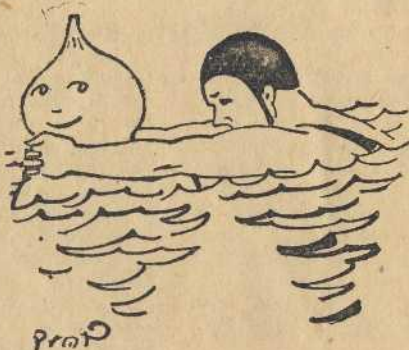
Amb gimnàstica de llengua,
i alçant-lo pels peus a plom,
al fi varen retornar-lo
i els amics, rient llavors

li diuen:—Tu ets el qui neda
com un peix?—I ell els respon:
—Els peixos neden per sota,
i així és com ho he fet jo!

En Pere Prim començava
a aprendre de nedà un xic
i amb uns suros cada dia
nedava, no gaire endins.
Un dia hi havia empentes
als banys i ell amb prou faties
podé trobar quarto i roba,
pró suros no en va tenir.

Tot amoinat estava,
sens poder-se decidir
a banyar-se sense suros,
quan el trobà un seu amic,
gran nedador, que corria
més que els mateixos dofins.
De seguida se li acosta
i li diu:—No et fiques dins?
—No tinc suros, i no goso—
li respon en Pere Prim.
I l'amic, amb un bell gestic
de salvavides, li diu:
—Home, no ploris per suros;
vina, i agafa't amb mi!

P. E. . .

Els Pomells de Joventut

S'ha publicat i repartit la següent fulla:

«Gran Aplec pomellista a Palau i Plegamans. Dia 16 de setembre. — Solemniat oficial i benedicció de la bandera dels Pomells de Joventut de Palau i Plegamans. Visita al mestre fundador dels Pomells de Joventut de Catalunya, en sa casa de Plegamans, amb la presentació de les banderes i banderins dels Pomells que en posseeixin. Sardanes sota l'alzina de Can Padró. Dinar de germanor a l'aire lliure pel que caldrà portar-se la minestra. Gran festival patriòtic en el que el mestre fundador, En Josep M.ª Folch i Torres, exposarà orientacions referent a l'actuació individual i col·lectiva dels Pomells de Joventut.

Pomellistes: En honor al mestre Folch i als Pomells de Joventut de Palau i Plegamans cal que tots ens hi trobem.

Sortida de Barcelona, a les sis del matí, per l'estació del Nord.

Es recomana als Pomells distants de Barcelona que organitzin el viatge amb auto-camions».

ON HAN ANAT A ESTIUEJAR

A Vista Alegre

Al pla de la calma

A Torredembarra

De Història antiga

QUAN regnava el rei Pepet, nét i successor de Na Maria Castanya, l'ús de les aigües medicinals era gairebé desconegut perquè, no existint la fabricació d'ampolles, resultava molt incòmode llur transport, que alguns industrials havien intentat amb sacs i cistells sens lograr res de profit. Necessàriament devien estar molt atrassats en el progrés quan no sabien fer una cosa tan fàcil com les ampolles que avui es fan bufant.

Això en quan a l'ús de les aigües a domicili; ara, d'anar-les a prendre al balneari ja en sabien tant com avui, i cada estiu s'organitzaven colònies per anar a prendre les aigües que, naturalment, eren de colònia.

Hi havia parers molt contraris respecte al punt en què convenia més passar l'estiu, dones mentre uns opinaven per l'aigua de mar, altres preferien la de muntanya, essent ja cèlebres les viles de Caldes de Montbui, el nom de la qual es deriva de Montbull, al·lusió a ses calentes aigües; Caldes de Malavella, on vivia la cèlebre sàvia Urganda, i Montgat, centre dels partidaris del mar, nomenat així pels gats que hi agafaven amb l'«Anís del Mono» que

compraven al passar per Badalona.

Entre els partidaris de l'aigua de mar i els de l'aigua de font hi havia freqüents batusses que contristaven a les persones pacífiques del reialme, fent que tothom s'afanyés a cercar solució al paorós problema.

La solució vingué per ella mateixa, mes solament després de llargs anys de divisió i costant al pobre rei Pepet amargs sofriments. La cosa anà així, segons conta la crònica de l'alarb Mulei Beni Ben, que vivia en l'any seixanta abans de la Camància:

El rei tenia un fill, l'anomenat príncep Florit, tan formós com el seu nom i ben digne d'heretar la il·lustre corona del seu pare. Aquest, posant en son hereu totes les esperances de millorament de son regne, volgué donar-li una educació perfecta que l'habilités per regnar amb saviesa i equitat. A tal fi, quan el príncep tenia setze anys, l'envià a estudiar a Salamanca, on hi havia en aquell temps la fàbrica de savis més important de la «península e islas adyacentes».

Allí el príncep es portà durant alguns anys com el més perfecte estudiant, guanyant els primers premis a les classes de billar, empenyant-se

ON HAN ANAT A ESTIUJAP

A Sant Boi

A Alella

No hi puc anar jo a
fóra; no em puc mou-
re de cà'n Ràbia.

el rellotge, no pagant la dispesa i sortint amb la colla cada vespre a rebentar guitarres sota les voltes de la plaça.

Com al rei Pepet li agradava molt l'arròs amb carabassa, no li desagradà que els primers anys son fill n'hi enviés algunes a fi de curs, però passant temps i seguint els estudis del príncep en el mateix camí cucurbitaci pensà estalviar-se la matrícula i l'envià a cercar per son primer ministre.

Al tenir-lo en sa real presència li dirigí el següent discurs, la còpia taquigràfica del qual ens conserva la història:

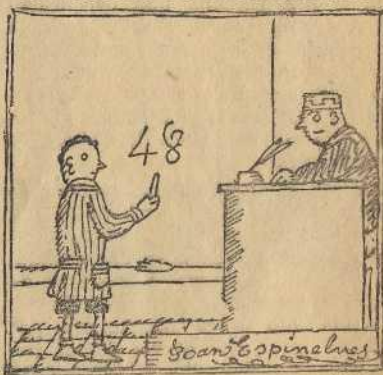
«Ejem! ejem! Fill meu, molt em plau reveure-us, però més em plauria si havéssiu tornat savi com jo us volia. Cal, però, acontentar-se amb gò que els déus ordenen i veig amb gust que si no haveu après de llegir, en canvi, vos han ensenyat a viure. Fill meu, teniu vint-i-dos anys, jo ja sóc vell i aviat moriré (aquí una llagrimeta, el fill: No, no!). Sí, fill meu, sí, ja m'ho conec prou; baixo ràpid al sepulcre d'ençà que no puc pair les costelles, i per això, i a l'ensens per assegurar vostre esdevenir, he resolt casar-vos (el príncep s'esgroguei). Vostra esposa serà na Dolça, filla del comte Johan Ho-

lor, el qual (en veu baixa) li dona quatre milions de mares per dot».

El príncep, tremolós i decidit a l'ensens, interrompé aquí a son pare, fent-li present que tal matrimoni era impossible ja que la gent es riuria de sa esposa anomenant-la na Dolça Holor de Florit.

Florit, demés, confessà a son pare que li repugnava aquesta unió per

DENOSTRES CO L'LABORADORS

- Què hi trobeu en aquest número?
- Que és divisible per dos.
- I què més?
- Que és el número de rodolins que té l'«Auca de Montserrat».

quan estava enamorat i promès amb una formosa salamanquesa.

El rei esclatà en folia ira perquè entre ses qualitats tenia la d'un geni infernal i llençà enlaire la corona i a terra el ceptre i d'una cossa estabellà el tron, acabant per fer tancar a son fill en la torre més alta, dient-li que s'hi estaria fins que tingués a bé maridar-se amb l'opulenta na Dolça.

El príncep plorà amargament sa dissort i d'aquí vingué sa salvació perquè justament això s'esqueia en un hivern molt cru i, plorant ell a la finestra, les llàgrimes anaven formant un llarg ciri de glaç que aviat arribà al peu de la torre, fins que, veient-lo prou rabassut, el príncep s'hi deixà anar, arribant a baix en pocs moments.

Llavors travessà el fosso, que també era glaçat, i fugí vers la muntanya.

El rei, al saber la fugida del seu fill, restà consternat. Després de fer matar al seu primer ministre, mida que prenien els reis d'aquell temps al succeir-los alguna desgràcia, ordenà a sos vassalls que cerquessin arreu a son volgut Florit, amb la sana intenció de fer-ne mandonguilles en quan pogués arreplegar-lo.

Després de molt temps de recerques inútils, decidí el rei anar a veure la cèlebre mala-vella de Caldes, la sàvia Urganda.

Aquesta li digué que sa ciència no podia tornar-li el fill, però podia, en canvi, castigar-lo amb encantament perpetu, així com a sa enamorada.

El rei s'hi avingué, i, després de regatejar un xic el preu del servei, la sàvia féu unes operacions per medi de les quals el rei Pepet pogué veure la donzella salamanquesa convertida en el fastigós animal que porta aquest nom i el príncep Florit transformat en roca dura.

Mes Urganda s'emportà en el pecat la penitència perquè el príncep

—I què, refresca gaire la gent?

—No gaire. Ara el que refresca és el temps... mes aquest no paga la consumació.

es trobava, a l'ésser encantat, en un poblet de la costa, vora la mar, i com seguia plorant incessantment, rajà de seguida de la roca una corrent d'ardents llàgrimes que esdevingué una font termomineral que prompte va fer la competència a la de la mala-vella, la qual va perdre tota sa clientela, que trobava millor les noves aigües.

Situades aquestes entre el mar i la muntanya prompte atragueren els partidaris de una i altre, posant pau al regne i al cor del rei Pepet, i donant origen a la mai prou lloada i tres vegades medicinal vila de Caldetes, on encara avui el pobre príncep Florit està plorant ardentment la seva dissort augmentada a l'escoltar com destrocen els veïns de la «colònia» l'harmoniosa parla de sa estimada salamanquesa.

G. DE OLORÓ

DE LA CECA A LA MECA

El rei dels bolets

En el departament del Saona i del Loira, segons indica el «Butlletí de la Societat Micològica de França», ha sigut trobat al peu d'un vell salzer un bolet de l'espècie «*Potyporus supuex* B», les característiques del qual són: 82 centímetres d'alçada, 50 centímetres d'amplada, 22 centímetres de gruix i un pes de 20 quilograms.

Aquest bolet, encara que d'una perfecta inocuitat, no era mengivol.

Anem a dir que, si ho hagués sigut, s'hauria fet dificultós trobar graelles prou grans i reforçades amb tal de poder-lo coure, com no hagués sigut utilitzant una barana de balcó.

JORDI BUSCA

1714

P NY

Filipistes i carlins,
oblidant-se de la raça,
es baten pel duc d'Anjou
o bé per l'arxiduc d'Àustria.
Sols uns quants, uns quants només,
s'estan batent per la Pàtria.

Rè hi fa que duc i arxiduc
no tinguin sang catalana;
els catalans estan cecs
i creuen en les paraules,
en paraules, ai!, de rei,
que tan sovint surten falses!

Si us pensa traï el d'Anjou,
malfeü de Carles d'Àustria,
que Catalunya en son cor
no hi té les arrels posades;
és planta «que hi fa bonic»
mentres visqui de sa sava.

Segons al d'Àustria convé
el seu poder ens empara
i en Felip també farà
ço que aprofiti a sa casa.
Els catalans són, per ells,
penyora per dà a barates.

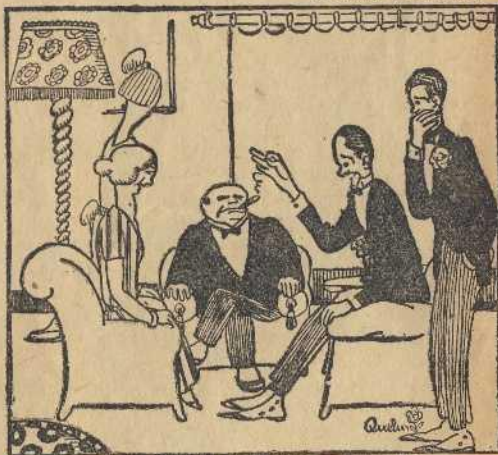
Malaguanyada la sang
dels defensors de la Pàtria!
Esforços d'En Villarreal!
Sacrifici d'En Moragas!
Ferida d'En Casanova!
Llibertats tan defensades!

Avui, també, com ahir,
la Pàtria està esquarterada,
cada quarter son penó,

cada penó ses gents d'armes,
de cara a l'Espanya els uns,
els altres de cara a França!

Ai, dissortats catalans
que doneu la sang pels altres,
que esteu fent feina d'esclaus...!
quin jorn sentireu en l'ànima
el foc de la llibertat
sense empelts de gent estranya?

CLOVIS EIMERIC

EN UNA REUNIO «CURSI»

—Veïam si saben quin és el «colmor»
d'una bugadera.

—....!

—Anar a estiuajar a «Cubells»!

PAGINES VISCUEDES

Sota els estels

—Ai, amo Joan, quin pasturar més rampeunt que tan avui aquestes bèsties!—es queixà en Tonic, corrent vers la cinglera per allunyar-ne uns vedells, sense seny, que jugaven al caire mateix.

—Com vols que tinguin enteniment, si són tan joveçans?—féu el vell pastor, bondadosament.

I mirant-se amb l'esguard ple de simpatia i afecte aquell minyonet, gentil i espavilat, pensà:

—Es creu que tothom ha d'ésser com ell, en Tonic, que jo crec que ja va néixer amb el seny d'home.

I era cert que ho semblava un homenet, amb els seus posats i la conversa que tenia, i les calces i la faixa que rumbejava, i la barretina que no deixava mai.

Quan en Tonic tornà trobà encara l'amo tot cavilós..

—Ah que endevino en qui penseu ara?—féu el xicot, joiosament.

—Doncs no ho endevines.

—Ah que va que estaveu pensant en la vostra filla?

—Tu, tu hi deus estar pensant—féu l'amo, rient, amb una bondadosa malícia.

—Oh, jo...—féu en Tonic, asseient-se vora l'amo Joan.

—Tu, què vols dir?

—Vull dir que de mi sempre ho endevinareu, perquè jo sí que sempre hi estic pensant, de dia i de nit i a tota hora que sigui.

—I ella en tu, penso—respongué el pare.

Perquè, ben a l'indret del que sol passar, aquell bon pare en tenia una joia grandíssima que el seu rabadà i la seva filla s'haguessin agradat.

N'hi ha d'aquests pastors de les altes muntanyes que no donarien la filla a ningú que no portés tants caps de bestiar o tant de diner, o una casa o unes terres...

Amo Joan en tenia prou amb què en Tonic li portés el bon cor que tenia, aquella gran bondat i aquell seny que ho valien tot.

Ric no n'era gota en Tonic, però el treballar no l'havia fet recular mai, i aquesta és la millor riquesa quan es té seny i bondat i temor de Déu.

Es el que el pastor pensava.

—Així, sabent que la Roserona i en Tonic es volen, ja no cal passar en-gúnies. Es casaran i m'estimaran sempre, per vell que em faci. I quan em moriré, me n'aniré tan aconhortat pensant que la meua filla no haurà de patir mai de mal tracte ni de foïnesa, ni desamor...

El vell, pensant d'aquesta manera, i el jovecèll, amb el cor i el pensament sempre amb ella, mataven moltes estones parlant-ne de la Roserona, i així feien de més bon passar els mesos d'estiu, que ells havien d'anar pels cims, i ella es quedava a baix al poble pujant l'aviram i fent rodar la filosa.

—Veritat, Tonic, que sempre seràs com ara?—li feia el vell Joan, pensant amb eterniment en la seva filla.

—Com ara, dieu? Bona la farem! Que us penseu que no vull créixer?—responia en Tonic, bromejant.

—Ja saps el què vull dir, què si sempre seràs bon minyó com ara i si te l'estimaràs sempre així?

En Tonic prenia una mà del vell pastor i la besava, tot dient, seriós, amb una gran devoció:

—Sempre sempre, amo Joan.

L'amo, no era que en dubtés, però li plavia sentir-li repetir allò que ell ja creia fermament.

—Que ella serà sempre bona minyona i que sempre et voltirà, ja et dic jo que podries posar les mans al foc. Es de la mateixa mena que la seva mare, que sempre va ésser la mateixa santa.

El vell es tenia d'eixugar els ulls, i allavors el xicot ja sabia el què li calia fer, cantar una cançó d'aquelles de gatzara de les moltes que en Tonic sabia fins que tornava a veure asserenat l'esguard venerable del vell pastor.

—El que no m'has dit mai és com va ésser que te n'agradassis de la Roserona—li féu un dia l'amo Joan.

En Tonic s'envermellí.

—Us en mofaríeu...

—Si no t'ha de venir de gust, no m'ho contis; però és un cas que me l'he preguntat moltes vegades.

—D'estimar-me-la, estic segur que va ésser des del mateix moment que em vàreu prendre per rabadà. Sé que la vaig trobar tan repolida que no m'hauria cansat mai de mirar-me-la. Només que com que quan això feia, ella baixava els ulls o s'escorria, pensant que això li era desplaent, me n'estava de mirar-me-la, i solament ho feia d'esquitlletes.

Però tot això encara no m'ho deia que era un agradament així, com ha

sigut. De veure-la bonica, i de trobar ben fet tot el que ella feia i ben dit tot el que deia, no me'n pensava res, encara. El que em va fer veure que me l'estimava com res més del món, el que em va fer entendre que sense ella em trobaria com sense l'aire que ens cal per respirar, va ésser allò que va passar... Però ja sé que us en mofareu.

—Et dic que no, Tonic! Que et penses que no sé el que són aquestes coses?—li digué l'amo.

—Doncs va ésser aquell dia que la cabra blanca se li emmalaltí i que ella no es movia gota del seu costat, més trista, si us hi haguéssiu fixat!... «Si jo podés ésser cabreta i emmalaltir així», pensava jo. Perquè ella no estava per res més que per la seva cabreta. Fins que va venir que la cabreta se li morí, i que ella en va plorar amb tant de sentiment, que em va anar entrant una quimera d'allò més i me'n vaig tenir d'anar a dalt a la pallerà i plorar també com ella plorava, però no pas de sentiment per la mort de la cabreta, sinó de quimera i de gelosia de veure la Roserona tan amorosa d'un animaló com aquell. I va ésser quan em vaig dir, allí, de cara a la pallerà perquè ningú no em sentís: «Ai, Déu meu, si volguéssiu que ella em podés estimar així! I si això no podés ésser, si volguéssiu que em tornés cabreta i em morís perquè ella em pogués plorar!...» Es així, amo Joan, com em vaig adonar que l'estimava més que a mi mateix.

—Doncs no trobo que sigui res per fer-ne mofa—féu l'amo, pensant, potser, en aquells temps llunyans que ja no tornarien més.

I en Tonic, veient que els ulls del vell s'entelaven, cuità a dir-li, com sempre que això succeïa:

—I que no em contareu una rondalla de les llargues, avui?

I el vell la contava, amb la veu lenta i reposada i el gest patriarcal, allí dalt d'aquells cims alterosos, dessota un cel tan gran i tan blau, dins la quietud solemne de les muntanyes.

* * *

Va ésser mentre en Tonic era a la font, mitja hora lluny del pletiu, que l'amo Joan va veure arribar un home amb un cistell.

Fins que va ésser prop no el va conèixer, de tan corbat que pujava. Era el Fidel de cal Vei.

—I, doncs, que et porta per aquí, Fidel?—li va fer l'amo, veient que se li quedava palplantat al davant, sense gosar mirar-se'l ni obrir el llavi per dir «Bon dia».

El Fidel es gratà el clatell tres vegades abans no contestà:

—Es més costatut del que em pensava, dir-vos el que em porta; però com que tots han dit que fos jo qui vingués perquè tinc la cama llarga...

—Doncs què hi ha?—féu en Joan, fent esforços per dominar l'ansietat que anava experimentant.

—Hi ha que la vostra noia... Ells m'han dit que comencés per dir-vos que està malalta, molt malalta, que tot el que pren ho torna, i que se la veuen molt malament... I que acabés per dir-vos que de tan malament que se la veuen ja és morta des d'abans d'ahir i que ahir la varen enterrar.

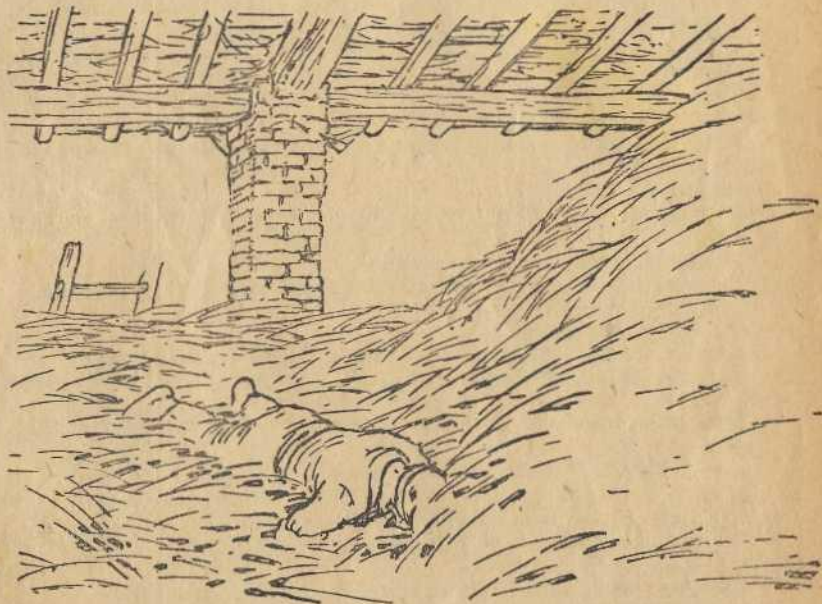
El vell Joan se'l quedà mirant, amb uns ulls esbatanats, secs i lluent, que ella ferera, fins que a l'últim, els múscles de la cara se li varen posar a tremolar i acabà aclofant el cap entre les mans i plorant amargament.

La dolor d'aquella ànima flagellada, de pare amantíssim, es feia més punyent pensant en la terrible ferida que la nova obriria en el cor d'en Tonic.

—Jo rai—pensava el pobre vell.—Jo rai que no puc envellir gaire més i al cel les trobaré bé prou, la filla i la mare, però aquest pobre infant, aquest bon minyó de Tonic, amb tant com se l'estimava!

Quan alçà el cap, el Fidel ja no hi era. El primer pensament va ésser de deixar els cims i córrer a baix, però què en treuria? Morta i enterrada, ni el consol de veure-la li deixaven! Es quedaria als cims, que són més prop del cel, per pregar per ella.

Però, en Tonic, s'hi resignaria a no veure-la?—pensà el vell pastor.—No seria capaç de fugir muntanyes avall i fer follies per tornar-la a veure per última vegada?

Tot seguit es féu la resolució d'ocultar a en Tonic la terrible nova. No, no li diria res... Ofegaria la seva dolor i callaria.

Mentrestant el Fidel, en davallar, s'havia trobat amb en Tonic i les primeres paraules que li va dir foren aquestes:

—Saps, Tonic... Tu no ets pas vell com el pobre Joan, i podràs fer el cor fort.

—De què vols dir?

—Es que la Roserona és morta.

—Que la Roserona és morta, dius?

—Morta i enterrada, Tonic.

Sense saber el que es feia, el desventurat es portà les mans al cap i s'escurà els cabells fins a arrencar-se'ls a manyocs.

—Morta i enterrada, dius? I qui l'ha morta?—féu en Tonic, apretant les dents i mirant-se'l com boig.

—Ha estat com un atac que li ha parat el cor, i prou... Ara ja ho saps. Jo, cal que me'n torni per no arribar vespre a baix.

En Fidel se n'anà i el pobre Tonic es deixà caure en terra, dessolat, com pres de follia, i tot era revolcar-se i cridar la seva Roserona que ja no veuria mai més.

De sobte es recordà del pobre pare.

—Quan ho sàpiga es morirà, el pobre amo!—pensà, creient que el Fidel solament li havia dit a ell la gran desgràcia.

Aquesta preocupació el féu asserenar uns moments. Com dir-la una cosa així tan terrible a un pare vell com en Joan, que tant estimava la seva filla? Una nova així seria per matar-lo... I allí dalt, tan lluny de tothom... Millor seria no dir-li res; ocultar la seva pena, que li anés rosegant el cor com volgués, però que el pobre vell no sapigués encara la seva desventura. Què en treuria, també? El Fidel havia dit morta i enterrada... Si almenys els haguessin deixat el consol de veure-la per última vegada...

En Tonic s'eixugà els ulls i assajà un somriure mentre el seu cor se li esllangava a bocins.

Arribà al pletiu.

—Porto aigua de la més fresca!—féu en Tonic, esforçant-se en aparèixer tranquil.

—Déu te la pagui, Tonic—respongué ell.

I, després, un llarg silenci. L'un mirant per aquí, l'altre per allà.

—I, doncs, que no voleu beure?

—Ah, sí, sí. Ara veuré.

I altra vegada el silenci, i altra vegada aquell fer el distret,

Cap el vespre, el vell li digné:

—Fill, Tonic; que no cantes avui?

—Prou, si voleu; però millor fora que vós contéssiu una rondalla...

—Canta tu, Tonic, que jo t'escolti.

En Tonic es posà per cantar. La cançó que havia triada no era pas de les alegroies, però així i tot, quan anà per començar, un rogall se li va fer a la veu i els ulls se li ompleren de llàgrimes.

—Tonic, què tens?—féu el vell pastor, corrent devés ell, amb els braços oberts.

I, ambdós, fortament abraçats, restaren així uns instants.

—Has vist el Fidel?—li preguntà el vell, a cau d'orella.

—I, vós, l'havíeu vist?

Per tota resposta, un davassall de llàgrimes brotà dels ulls del vell pastor.

—Fet i fet—digué—és un consol de poder parlar-ne i plorar-la, i pregar per ella... Tu, pobre Tonic, has tingut sempre seny i no el perdràs pas ara, m'ho promets?

Ell plorava, sense consol.

En el cel hi parpellejaven a milions les esteles

—Per cada estel ella ens mira, Tonic. Si preguéssim per ella...

Ell cuità a eixugar-se els ulls; i, de cara al cel, amb tot el fervor i tota la tendresa del seu cor començà el Parnostre...

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

ENDEVINA ENDEVINETA

Pel·lícula de la setmana

Amb un retràs de cinc mesos, sembla segur que a la fi, dintre del present setembre, amb tots aquells requisits que són de costum i usança en solemnitats així, s'inaugurarà el Certamen del Moblatge, a Montjuïc. Vulga Déu que nous obstacles no vinguin a entretenir

la celebració d'un acte que promet ésser tan lluit, car si massa es repeten ajornaments per l'estil, quan l'Exposició algun dia fos un fet definitiu, més que Exposició del Moble ho fóra del Moble Antic.

NYIC

LOGOGRIF NUMERIC

- 123456 Nom d'home.
12345 Nom de dona.
1234 Moneda estrangera.
321 Objecte.
35 Nota musical.
9 Consonant.

MARIA SOLÀ

TARJA

S. COLLS MELOCE

Combinar aquestes lletres de manera que donguin el nom d'una for-

mosa comèdia d'en Josep M.ª Folch i Torres.

DOLORS SALA

JEROGLIFIC

100 C
'PA
NO NO
POT
PA PA
A

GERMANS PADRÓ

AMBIDEXTRE

- 12345 Gra.
54321 En el mar.

IGNASI PUJOL

Solucions a l'insertat en el número anterior

Al logogrif: Bisbal.

A la tarja: La resposta-Fornés.

Al jeroglífic: Tortosa.

A l'ambidextre: Anyell-Ilenya.

Un editor castellà m'ha encarregat la il·lustració d'una novel·la. Jo ho he fet de la millor manera que he sapigut, i ara l'home no em vol admetre els dibuixos perquè diu que no tenen res que veure amb el text. A continuació us dono, estimats llegidors, una mostra per a què pugueu jutjar qui dels dos té raó.

Sus rasgados ojos lanzaban centellas

y eran negros como la noche

Los bien torneados brazos terminaban...

en blancas manos de afilados dedos.

Su nevado cuello...

contrastaba con sus encendidas mejillas

Tenía el pie diminuto como un piñon

Su culis estaba amasado con nieve y rosas

Entre el coral de sus labios asomaba una sarta de perlas

Finamente su tallo era de palmera.